

# Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

## ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΙΣ

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ καὶ τέως Κοσμητοροῦ τῆς Α. Β. Σ. Π.

Οἰωνὸς αἰσιος ἢ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐμπορίου ληφθεῖσα ἀπόφασις, περὶ ἐνημερώσεως ὑπαλλήλων τοῦ ὑπ' αὐτὸν Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ κόστους καὶ τῆς τεχνικῆς τῆς κοστολογήσεως. Οἰωνὸς αἰσιος, διότι συνιστᾷ πρόσθετον ἀπόδειξιν ὅτι ἡ νέα Ἑλλάς ἐπιδιώκει τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀναπτυξιακῶν τῆς στόχων διὰ τῆς λυσιτελεστερας καὶ ἀδιαμφισβητήτως ὀρθοτέρας ὁδοῦ, τῆς ἐπιστημονικῆς.

Ὑπὸ τὴν ταχύρρυθμον ἐξέλιξιν τοῦ οικονομικοῦ βίου καὶ ἀλληλεπιδέτως τῶν ἐπιστημῶν δὲν ὑπάρχει ἐπιστήμων ἱκανὸς νὰ ἀποδώσῃ ἐπαρκῶς, ὅπου ἔχει ταχθῆ, ἄνευ διαρκοῦς ἐνημερώσεως του εἰς τὰ νέα μέσα καὶ μεθόδους τοῦ κλάδου του. Οὐδέποτε τὸ «αἰεὶ γίγνεσθαι καὶ μεταβάλλεσθαι» τοῦ Ἡρακλείτου, ἦτο τόσο ἀπειλητικὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τοὺς λαοὺς ὅσον σήμερον. Διότι αἱ βαθεῖαι καὶ ταχύταται εἰς παγκόσμιον κλίμακα ἐξελικτικαὶ μεταβολαὶ ἐφ' ὅλου τοῦ πεδίου τῆς γνώσεως ἐπιβάλλουν εἰς τὰ καθ' ἕκαστα ἄτομα καὶ εἰς τοὺς λαοὺς διαρκῆ καὶ ἐντονωτάτην προσπάθειαν προσαρμογῆς, ἐπὶ ποινῇ παρακμῆς. Σύγχρονος ἐπιστήμων περατώσας τὰς σπουδὰς του πρὸ πεντηκετίας καὶ μὴ παρακολουθήσας τὰς μετέπειτα ἐξελίξεις τῆς ἐπιστήμης του, ἔχει ἀσφαλῶς μικρότερον βαθμὸν ἐνημερώσεως ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τὸν βαθμὸν τὸν ὅποιον εἶχεν ὁ ἐπιστήμων τῆς παρελθούσης ἐποχῆς εἰς καθὺ γῆρας, οὐδέποτε καθ' ὑπόθεσιν ἀπὸ τῆς περατώσεως τῶν σπουδῶν του ἐνδιαφερθεὶς διὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐξέλιξιν.

Ὑπὸ τοιοῦτον ρυθμὸν ἐξελίξεων ἡμεῖς οἱ καθ' ἕκαστα Ἕλληνες καὶ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς Ἑλλάς, περίοπτον ἐν τῇ παγκοσμίᾳ κοινωνίᾳ ἐπιδιώκοντες θέσιν, νοεῖται ὅτι ἀποδεχόμεθα τὴν δέσμευσιν τῆς σκληρᾶς ἐργασίας, ἀποτελούσης τὸ μοναδικὸν μέσον προσεγγίσεως τῶν ὑψηλῶν μας στόχων. Τοῦτο δὲ ἄς μὴ θεωρηθῆ ἰδιαιτέρα θυσία τῆς γενεᾶς μας, ἀλλὰ ὡς κατανόησις τῆς παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων διακηρυχθείσης ἀληθείας ὅτι ἡ εὐτυχία ἀνευρίσκεται εἰς πάντα ἀποτελεσματικῶς ἐργαζόμενον ἄνθρωπον καὶ ἀπουσιάζει ἐκ τοῦ μὴ πληροῦντος τὴν ζωὴν του διὰ προβλημάτων ἐργασίας καὶ προόδου.

Σ η μ. Ἐναρκτήριος ὁμιλία, γενομένη κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνάρξεως Σεμιναρίου Μετεκπαιδεύσεως Ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου ἐπὶ ἐιδικῶν θεμάτων κόστους, πραγματοποιηθεῖσα τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1970, εἰς τὴν ἐν Πειραιεὶ Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολήν.

\* \*

Ἐντὸς τοῦ πλέγματος τῶν προβλημάτων τῆς ἀναπτύξεως ἐν τῇ μικροοικονομίᾳ, λόγῳ δὲ τοῦ ἀλληλεπιδέτου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἔλως προέχουσιν θέσιν κατέχει τὸ κόστος, ὡς ἐκφράζον τὴν χρηματικὴν ἀξίαν τῶν ἀναλώσεων καὶ τῶν θυσιῶν ἐν γένει διὰ τὴν παραγωγὴν. Ἡ πρωταρχικὴ αὐτοῦ σημασία ἀπορρέει ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὴν συνάρτισιν τοῦ κέρδους τὸ κόστος συνιστᾷ τὸ ἐλαστικὸν καὶ ἐλεγχόμενον στοιχεῖον, ἐν διαστολῇ πρὸς τὰς τιμὰς αἱ ὁποῖαι κατ' ἀρχὴν δὲν δύνανται νὰ ἐλεγχθῶν παρὰ τῶν καθ' ἕκαστα φορέων τῆς παραγωγῆς ἢ τοῦλάχιστον δὲν δύνανται νὰ ἐλεγχθῶν ἀποτελεσματικῶς. Ἡ προέχουσα ἔθεν σημασία τοῦ κόστους ἐν τῇ καθ' ἑλίου προβληματικῇ τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐλαστικότητος καὶ τοῦ δυνατοῦ τοῦ ἐλέγχου αὐτοῦ παρὰ τοῦ φορέως. Ἡ τοιαύτη τοῦ κόστους σημασία καθίσταται σαφῆς ἐκ τῆς ἐξῆς θέσεως τοῦ θέματος.

Δοθείσης ὠρισμένης τιμῆς διαθέσεως προϊόντος τινὸς τὸ κέρδος ἀπορρέει ὡς γινόμενον τῆς προκυπτούσης διαφορᾶς ἐκ τῆς ἀφαίρεσεως ἀπὸ αὐτὴν τοῦ κόστους, ἐπὶ τὴν ποσότητα τῆς παραγωγῆς. Καθ' ὅσον δὲ τὸ γινόμενον τοῦτο καθίσταται μεγαλύτερον, οἱ ἐπιχειρηματῆαι αὐξάνουν τὴν παραγωγὴν τῶν καὶ τὰς ἐπενδύσεις καὶ πραγματοποιεῖται οὕτως ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ τοιαύτη θεαδῶς τοῦ θέματος θέσις εἶναι γενικὴ καὶ ὑπόκειται εἰς ἐξαιρέσεις, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς δύο τοιαύτας: α) Ὅταν διὰ διαφόρων σχημάτων δημιουργοῦνται μονοπωλιακαὶ συνθήκαι καὶ δεσμεύεται ἡ προσφορά ὅτε αἱ τιμαὶ κατευθύνονται παρὰ τῶν μονοπωλίων καὶ β) Ὅταν λόγῳ ἐκτάκτων γεγονότων, δημιουργοῦνται ἐλλείψεις εἰδῶν καὶ συνεπῶς βραχυχρονίως μεγάλα καὶ ἀδικαιολόγητα περιθώρια κέρδους.

Καὶ ἐπὶ τῶν δύο τούτων ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων, εἰς πᾶσαν ὀργανωμένην κοινωνίαν, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν πολιτειῶν μέχρι τῶν συγχρόνων μεγάλων βιομηχανικῶν τοιοῦτων, προστατεύεται τὸ συμφέρον τοῦ καταναλωτοῦ οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην τάξεως εἰς τὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους διαδουσαν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἀναφερομένων εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνάπτυξιν τῆς. Διότι ἡ αὐξησης τῶν τιμῶν ἀσφαλῶς ὑποσκάπτει τὸ νόμισμα καὶ τοῦτο εἶναι ἀνασχετικὸς παράγων ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας.

Ἡ προστασία παρέχεται ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ διακεκριμένης, ἐν τῇ μηχανισμῷ αὐτοῦ, λειτουργίας, τῆς Ἀγορανομίας. Ἡ Ἀγορανομία συνεπῶς ἐλέγχουσα τὰς τιμὰς ἐκτελεῖ δύο μερικωτέρας λειτουργίας. Ἡ πρώτη εἶναι καθαρῶς ἐλεγκτικὴ καὶ ἀφορᾷ εἰς τὸ κόστος, ἡ δευτέρα εἶναι ρυθμιστικὴ καὶ ἀφορᾷ εἰς τὸ ποσοστὸν τοῦ κέρδους. Καὶ ὡς ἔλθωμεν εἰς τὴν πρώτην, εἰς τὸν προσδιορισμὸν δηλαδὴ τοῦ κόστους.

Εἰς βαθύτερον σκεπτόμενος ἄνθρωπος, ὡς δεόν νὰ εἶναι οἱ ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ ἐν γένει ἐλεγκτικαὶ τοῦ Κράτους λειτουργίαι, θὰ συναντήσῃ εὐθὺς μόλις ἐπιληφθῆ τοῦ θέματος μίαν ἀπορίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ τοῦ τεθῆ ἐν ἐρωτηματικόν.

Ἡ ἀπορία θὰ εἶναι τί εἶναι αὐτὸ τὸ ὅποιον πρόκειται νὰ ἐλέγξῃ, δηλαδὴ τί εἶναι κόστος, διότι ὁ ὅρος κόστος δὲν εἶναι μονοσημαντικὸς ἀφοῦ μέχρι τῆς στιγμῆς ἔχονεν καταμετρήσει 28 ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ἐννοίας, ἐκάστης χρησιμοποιοῦ-

μένης αναλόγως τοῦ ὑπὸ ρύθμισιν θέματος. Ἐν συνεχείᾳ δ' αὐτὸς σκεπτόμενος λειτουργὰς θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἐρωτηματικὸν τοῦ πῶς τὰ διάφορα ταῦτα εἶδη τοῦ κόστους συμπλέκονται εἰς τὴν ὑπὸ ἔρευναν περίπτωσιν. Ἐχων ἀποσαφηνισμένα τὰ στοιχεῖα ταῦτα, θὰ προβῇ εἰς τὴν κοστολόγησιν, εἰς τὴν διαδικασίαν δηλαδὴ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ κόστους. Ἡ διαδικασία αὕτη θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν μιᾶς μεθόδου ἢ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἐμπειρική ἢ ἐπιστημονική. Ἐὰν εἶναι ἐμπειρική κατὰ σύμπτωσιν δύναται νὰ εἶναι ὀρθή, διότι ὡς μὴ ἐξ ἠλεγμένων ἀληθειῶν καὶ νομοτελειῶν ἀπορρέουσα, πάσχει ἐκ τοῦ ἀνκποδείκτου τῆς ὀρθότητός της.

Ἐὰν εἶναι ἐπιστημονική, συνιστᾷ τὴν ἐξηλεγμένως ὀρθὴν δδόν, ὡς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκ τῆς σχέσεως αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ συνεπῶς ἄγει εἰς τὸ σκοπούμενον, δηλαδὴ, εἰς τὸν ὀρθὸν προσδιορισμὸν τοῦ κόστους μὲ πάντα, καὶ κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον ἐμφανιζόμενα, τὰ ἀναλυτικὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Τὸ δεῦτερον μέρος τῆς βλης διαδικασίας τῆς κοστολογήσεως, ἢ παροχὴ δηλαδὴ ἀναλυτικῶν στοιχείων, πλὴν τοῦ β,τι θεμελιοῖ τὸ πρῶτον, δηλαδὴ τὸ ἀληθὲς μέγεθος τοῦ κόστους, ἀποτελεῖ διὰ τῶν συγκρίσεων αἱ ὁποῖαι ἐπακολουθοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν διαγνωστικὴν τῶν ἐσωτερικῶν συνθηκῶν λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐν γένει τῆς οικονομικῆς μονάδος παρ' ἣ διεμορφώθη τὸ ὑπὸ ἔλεγχον καὶ γενικώτερον ὑπὸ ἔρευναν κόστος, καὶ ἐμμέσως τῇ συνδρομῇ συγκεντρώσεως στοιχείων ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν μονάδων, τὴν διαγνωστικὴν ἐφ' ὄλου τοῦ κλάδου ἦτις, ὡς εἶναι αὐτονόητον, εἶναι ἐξόχως πολῦτιμος διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς οικονομικῆς τοῦ κράτους πολιτικῆς.

Ἡ ἀπόφασις, ὅθεν, τοῦ ἀξιολόγου Κυρίου Ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου, περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπαλλήλων τοῦ ὑπ' αὐτὸν Ὑπουργείου ἐπὶ τοῦ κόστους, δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ βτι καλύπτει μόνον τὰς ἀνάγκας ἐμπειρογνωμῶνων κοστολογήσεως διὰ τὴν ὀρθοτέραν ἀσκησιν τῆς ἀγορανομικῆς λειτουργίας, ἀλλ' εὐρύτερον τὴν ἀνάγκην καταρτίσεως ἐνημερωμένων στελεχῶν ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς σήμερον, ἀναγκαιῶν διὰ τὴν ἀσκησιν πασῶν τῶν λειτουργιῶν, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐπιτελικῶν, τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Ἐμπορίου.

\*  
\*  
\*

Τὸ βλον πρόγραμμα τοῦ Σεμιναρίου ὀργανώθη ὑπὸ τῆς Σχολῆς κατὰ τρόπον συστηματικῶς πράγοντα τὸ κύριον ἀντικείμενον αὐτοῦ. Δηλαδὴ προηγεῖται ἐν τῷ Σεμιναρίῳ ἢ ἀνάλυσις τῶν βασικῶν ἰδιωτικοοικονομικῶν προβλημάτων, ἢ ἀνάλυσις τῶν βασικῶν ἀρχῶν ὀργανώσεως τῶν οικονομικῶν μονάδων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐργοστασιῶν καὶ ἢ περιγραφή τῶν βασικῶν τεχνολογικῶν διαδικασιῶν παραγωγῆς, ὥστε δ' παρακολουθῶν τοῦτο νὰ εἶναι πληροφορημένος ἐπαρκῶς ἐπὶ τῶν γενικῶν οικονομικῶν καὶ τεχνολογικῶν συνθηκῶν, ἐντὸς καὶ τῇ ἐπιδράσει τῶν ὁποίων τὸ κόστος δημιουργεῖται.

Ἐν τῷ πλαίσίῳ τῆς διδασκαλίας θὰ διεξάγεται συζήτησις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Σεμιναρίου, οὐ μόνον ἐπὶ θεωρητικῶν θεμάτων ἀλλὰ κυρίως ἐπὶ ἐν τῇ πράξει ἀντιμετωπισθέντων καὶ ἰδίᾳ βπου ἐδόθησαν ἀμφισβητουμένης ὀρθότητος λύσεις. Πέραν τούτου θὰ τίθενται εἰς τὰ μέλη τοῦ Σεμιναρίου προβλήματα πρὸς

λύσειν. Ἡ ἐπίδοσις τῶν μελῶν θὰ κριθῆ ἐπὶ τῇ θάσει τῶν γενικῶν κριτηρίων παρακολουθήσεως, συμμετοχῆς εἰς τὰς συζητήσεις, καὶ ἐπιλύσεως τῶν τιθεμένων προβλημάτων καὶ θὰ ἀναγραφῆ ἐπὶ τοῦ πιστοποιητικοῦ παρακολουθήσεως.

Συγκεκριμένως πιστοποιητικὸν παρακολουθήσεως τοῦ Σεμιναρίου θὰ χορηγηθῆ εἰς ὅσους ἐκ τῶν μελῶν δὲν ἔχουν ἀπουσίας περισσοτέρας τοῦ 5% τοῦ συνόλου τῶν ὥρων τῶν διδακτικῶν ἐκδηλώσεων, πιστοποιητικὸν δὲ εὐδοκίμου παρακολουθήσεως τοῦ Σεμιναρίου θὰ χορηγηθῆ εἰς ὅσους, ὡς ἐκ τῆς ἐπιδόσεώς των, ἐπέδειξαν πράγματι εὐδόκιμον παρακολούθησιν.

Ἡμεῖς ἡ Σχολή, θὰ ἐξαντλήσωμεν τὸ ὑπὲρ τῶν μελῶν τοῦ Σεμιναρίου ἐνδιαφέρον μας, τὰ δὲ μέλη εἶναι αὐτονόητον ὅτι πρέπει νὰ καταστούν διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐργασίας των δέχται τῆς διδασκαλίας, ὥστε ἀμφοτέρωθεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ καλοῦ ἀποτελέσματος.

\* \*

Ἡ Σχολὴ μὲ ἀληθῆ αἰσθήματα ἀμερίστου ἐνδιαφέροντος ὑποδέχεται σήμερον ἐπισήμως τὰ μέλη τοῦ Σεμιναρίου καὶ σὰς παρακαλεῖ, ἀξιότιμε Κύριε Ὑπουργέ τοῦ Ἐμπορίου, ὅπως κηρύξητε τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ.